

Skubała-Tokarska, Zofia

Sprawozdanie z działalności Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN w roku 1968

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 14/2, 443-444

1969

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOMITETU HISTORII NAUKI
I TECHNIKI PAN W ROKU 1968

W 1968 r. odbyły się dwa posiedzenia plenarne Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN, sześć zebrań Prezydium i jedno zebranie Komisji Kopernikańskiej.

Przedmiotem obrad plenarnych¹ i zebrań Prezydium była analiza bieżących prac Komitetu, dyskusja nad polskim udziałem w XIII Międzynarodowym Kongresie Historii Nauki oraz przygotowanie wspólnie z Zakładem Historii Nauki i Techniki PAN sesji naukowej dla uczczenia dwusetnej rocznicy urodzin Jędrzeja Śniadeckiego². Działalność bieżąca Komitetu była skoncentrowana wokół trzech zagadnień: koordynacji badań w zakresie historii nauki i techniki, ożywienia poczynań badawczych, związanych z obchodami pięćsetnej rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika, oraz współpracy z Sekcją Historii Nauki Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki.

Prognoza rozwoju historii nauki i historii techniki w Polsce do 1985 r., opracowana przez Komitet w 1967 r.³, wytyczyła główne kierunki badawcze, dla których realizowania niezbędne było uzyskanie informacji o prowadzonych aktualnie i projektowanych pracach naukowych w tej dziedzinie. Materiał taki zebrano od uniwersytetów, politechnik, akademii medycznych, placówek Wydziału Nauk Społecznych PAN oraz regionalnych towarzystw naukowych. Analiza tego materiału oraz porównanie z planem badań Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN wykazały, że: 1) ogromna większość prac dotyczy dziejów nauki i techniki polskiej; 2) niewielka tylko liczba prac ma charakter kompleksowy, a brak jest opracowań syntetycznych; 3) tematyka koncentruje się wokół biografistyki, historii instytucji naukowych, historii nauki określonego regionu oraz wybranych zagadnień z dziejów poszczególnych dyscyplin naukowych⁴. Wnioski te mają charakter jedynie wstępny, gdyż ankieta objęła tylko część polskich placówek i towarzystw naukowych, uznano zatem za celowe uzupełnienie jej w 1969 r.

Przygotowaniem naukowego programu obchodów pięćsetlecia urodzin Mikołaja Kopernika zajmuje się Komitet Historii Nauki i Techniki PAN od chwili swego utworzenia w 1963 r.⁵ W 1968 r. Komitet współpracował nad tym zagadnieniem zarówno z instytucjami krajowymi, jak zagranicznymi.

Działalność na terenie kraju dotyczyła realizowania programu ustalonego uchwałą Rady Ministrów z 23 III 1967⁶ oraz zaleceniami szczegółowymi Komisji Badań i Wydawnictw Naukowych Komitetu Przygotowawczego Obchodów Pięćsetlecia Urodzin Mikołaja Kopernika, powołanego w 1968 r. przez Ogólnopolski Komitet Frontu Jedności Narodu⁷. Objęcie stanowiska przewodniczącego tej komisji przez przewodniczącego Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN, prof. J. Bukowskiego, pozwoliło na sprawne koordynowanie wszelkich poczynań naukowych w kraju w tym zakre-

¹ Por. sprawozdania z tych posiedzeń, które odbyły się w dniach 24 VI i 7 XIII, w nrze 1/1969 „Kwartalnika”, ss. 191—195.

² Por. sprawozdanie z tej sesji w niniejszym numerze, ss. 417—421.

³ Por. materiały tej prognozy w nrze 4/1967 „Kwartalnika”, ss. 741—747.

⁴ Por. dyskusję o tej ankiecie na posiedzeniu Komitetu w dniu 24 VI (patrz przypis 1).

⁵ Por. np. sprawozdania z prac Komitetu za lata 1964 i 1967 w nrach 3/1965 (ss. 493—495) i 2/1968 (ss. 525—526) „Kwartalnika”.

⁶ Por. informację o tej uchwale w nrze 2/1967 „Kwartalnika”, s. 465.

⁷ Por. informację o powołaniu i ukonstytuowaniu się tego komitetu w nrach 2/1968 (ss. 501—502) i 3/1968 (s. 725) „Kwartalnika”.

sie. Prowadzone w Zakładzie Historii Nauki i Techniki PAN prace nad wydaniem *Opera omnia* Kopernika⁸ były omówione na zebraniu Komisji Kopernikańskiej Komitetu w dniu 2 XII⁹.

W dniach 17—18 IV odbyło się zorganizowane przez Komitet Historii Nauki i Techniki PAN posiedzenie Komitetu Kopernikowskiego Sekcji Historii Nauki Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki, poświęcone wymianie informacji o badaniach kopernikańskich w różnych krajach oraz planom obchodów rocznicy kopernikowskiej w 1973 r.¹⁰.

Współpraca z Międzynarodową Unią Historii i Filozofii Nauki koncentrowała się poza tym na przygotowaniach do XII Międzynarodowego Kongresu Historii Nauki oraz na udziale w tym Kongresie, który odbył się w dniach 26—31 VIII w Paryżu, a także na udziale w posiedzeniach Zgromadzenia Ogólnego i licznych komisji Sekcji Historii Nauki tej Unii¹¹.

Działalność Komitetu spełniającego rolę polskiej grupy narodowej Sekcji Historii Nauki oraz udział 17 polskich historyków nauki i techniki w Kongresie zostały pozytywnie ocenione na terenie międzynarodowym, czego dowodem stało się m.in. powołanie prof. B. Suchodolskiego na stanowisko wiceprzewodniczącego Międzynarodowej Akademii Historii Nauki, a prof. E. Olszewskiego na członka Rady Sekcji Historii Nauki. Na stanowisko przewodniczącego Komitetu Kopernikowskiego, opróżnione przez śmierć prof. A. Birkenmajera, powołany został prof. J. Bukowski, dzięki czemu główny ośrodek dyspozycyjny międzynarodowych obchodów kopernikańskich pozostał w polskiej gestii. Prócz tego prof. Olszewski objął funkcje przewodniczącego Komitetu Współpracy Międzynarodowej w Zakresie Historii Techniki¹², a polscy historycy nauki są członkami 7 komisji Sekcji Historii Nauki.

Przedstawiona tu działalność Komitetu w 1968 r. pozwala na stwierdzenie, że prace jego posuwają się kilkoma torami, a potrzeby rozwijającej się dyscypliny naukowej, jaką jest historia nauki i techniki, nakładają na Komitet coraz więcej obowiązków i wymagają elastycznych form jego współpracy z instytucjami krajowymi i zagranicznymi.

Zofia Skubała-Tokarska

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN W ROKU 1968*

Wśród wieloletnich prac Zakładu na czoło wysuwały się nadal prace nad *Historią nauki polskiej w zarysie*¹.

W połowie roku przekazano Zakładowi Narodowemu im. Ossolińskich materiał odnoszący się do okresu od początku istnienia Państwa Polskiego do końca XVIII w., przy czym z uwagi na dużą objętość postanowiono materiał ten podzielić na dwa tomy. Pierwszy z nich obejmie średniowiecze i odrodzenie, drugi — wieki XVII

⁸ Por. niżej sprawozdanie z prac tego zakładu.

⁹ Por. sprawozdanie z tego zebrania w nrze 1/1969 „Kwartalnika”, ss. 195—196.

¹⁰ Por. sprawozdanie z tego posiedzenia w nrze 3/1968 „Kwartalnika”, s. 732.

¹¹ Por. sprawozdanie z Kongresu i obrad Sekcji Historii Nauki w nrze 1/1969 „Kwartalnika”, ss. 173—191 i 213—217.

¹² Por. informację o powołaniu tego komitetu w nrze 1/1969 „Kwartalnika”, ss. 217—218.

* Sprawozdanie to obejmuje również osobową wymianę zagraniczną, realizowaną przez Komitet Historii Nauki i Techniki PAN.

¹ Por. m.in. sprawozdanie z działalności Zakładu w 1967 r. w nrze 2/1968 „Kwartalnika”, ss. 526—527.